

“ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการ”

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๘ เวลา ๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ นาฬิกา

อนุชา ฮุนสวัสดิกุล
ศาลปกครองสูงสุด

ขอบเขต

- ศึกษาความเป็นมาของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- การกระทำละเมิดต่อเอกชนและบุคคลภายนอก
- การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- แนวทางปฏิบัติและข้อพึงระวัง

ขอบเขตการนำเสนอ

- ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
 - การทำละเมิด
 - ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย
 - การทำละเมิดต่อผู้เสียหาย (บุคคลภายนอก)
 - ในการปฏิบัติหน้าที่
 - นอกการปฏิบัติหน้าที่
 - การทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ
 - ในการปฏิบัติหน้าที่
 - นอกการปฏิบัติหน้าที่
 - วิธีการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าหน้าที่
- Q & A

ความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง

๑. ความรับผิดชอบตามสัญญา

- ๑) สัญญาทางแพ่ง
- ๒) สัญญาทางปกครอง

๒. ความรับผิดชอบทางละเมิด

- ๑) ละเมิดทางแพ่ง
- ๒) ละเมิดทางปกครอง

๓. ความรับผิดชอบอย่างอื่น

- ๑) กฎหมายบัญญัติหลักเกณฑ์ความรับผิด
- ๒) ความรับผิดชอบตามกฎหมาย เช่น สิทธิประโยชน์ของข้าราชการ รางวัลน้ำจืด ฯลฯ
- ๓) ศาลวินิจฉัย : หลักความเสมอภาคในการรับภาระสาธารณะ และทฤษฎีความเสียหาย

ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ความรับผิดของเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๗๖ ถ้าการกระทำตามหน้าที่ของ ผู้แทนของนิติบุคคล หรือ ผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น **นิติบุคคลนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น** แต่ไม่สูญเสียสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ก่อความเสียหาย

ถ้าความเสียหายแก่บุคคลอื่นเกิดจากการกระทำที่ไม่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล บรรดาบุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งที่ได้เห็นชอบให้กระทำการนั้นหรือได้เป็นผู้กระทำการดังกล่าว ต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้น

มาตรา ๗๗ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทนแห่งประมวลกฎหมายนี้ มาใช้บังคับแก่ความเกี่ยวพันระหว่างนิติบุคคลกับผู้แทนของนิติบุคคล และระหว่างนิติบุคคล หรือผู้แทนของนิติบุคคลกับบุคคลภายนอก โดยอนุโลม

มาตรา ๔๒๕ นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น

มาตรา ๔๒๖ นายจ้างซึ่งได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อละเมิดอันลูกจ้างได้ทำนั้น ชอบที่จะได้ชดใช้จากลูกจ้างนั้น

การทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก

ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

- เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว
- ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง
- ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

ส่วนราชการ

รัฐวิสาหกิจ

ข้าราชการ

ตัวแทนตามมาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ปพพ.

- ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง
- ผู้เสียหายฟ้องส่วนราชการให้ร่วมรับผิดชอบกับเจ้าหน้าที่ได้ตามมาตรา ๗๖ฯ

- ส่วนราชการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแล้ว มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ได้ตามมาตรา ๗๖ฯ

ลูกจ้าง นายจ้าง/ลูกจ้าง

ตามมาตรา ๔๒๕ ปพพ.

- ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง
- ผู้เสียหายฟ้องส่วนราชการให้ร่วมรับผิดชอบกับเจ้าหน้าที่ได้ตามมาตรา ๔๒๕

- ส่วนราชการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแล้ว มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ได้ตามมาตรา ๔๒๖

เหตุผลในการตรากฎหมาย

- เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของตนเองเมื่อเกิดความเสียหาย นำ ปพพ. มาใช้บังคับ ไม่เหมาะสม
- บางกรณีเจ้าหน้าที่ที่อาจกระทำโดยไม่ตั้งใจ หรือผิดพลาดเล็กน้อย
- หลักรูทหนึ่งร่วม ทำให้ต้องรับผิดชอบในการกระทำของเจ้าหน้าที่อื่นด้วย
- เจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจเพราะเกรงต้องรับผิดชอบ บั่นทอนขวัญกำลังใจ
- มีวิธีการบริหารงานบุคคลและวินัยควบคุมอยู่ ทำให้มีความรอบคอบ

กฎหมายนี้ ประสงค์คุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตและใช้ความระมัดระวังตามสมควร เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

กฎหมายและกฎที่เกี่ยวข้อง

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ภาพรวมของ

กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

- ม. ๔ ความหมาย (เจ้าหน้าที่ และ หน่วยงานของรัฐ)
- ม. ๕ การกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่
- ม. ๖ การกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกที่ไม่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่
- ม. ๗ หน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ มีสิทธิขอให้ศาลเรียกอีกฝ่ายหนึ่งเข้ามาในคดีได้
- ม. ๘ สิทธิไล่เบี้ยของหน่วยงาน (จงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง)
- ม. ๙ อายุความใช้สิทธิไล่เบี้ย
- ม. ๑๐ การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ และไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่
- ม. ๑๑ ผู้เสียหายเรียกให้หน่วยงานพิจารณาชดใช้ค่าเสียหาย (ต้องออกใบรับให้)
- ม. ๑๒ หน่วยงานออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินค่าสินไหมฯ
- ม. ๑๓ ให้ ครม.มีอำนาจออกระเบียบให้เจ้าหน้าที่รับผิด ผ่อนชำระ
- ม. ๑๔ จัดตั้ง “ศาลปกครอง” สิทธิร้องทุกข์ ครท. (ม. ๑๑) ให้ถือเป็นสิทธิฟ้องคดี

ข้อสังเกต

- พ.ร.บ. นี้ ไม่ได้บัญญัติเรื่องการกระทำละเมิดไว้โดยเฉพาะ
- การพิจารณาว่าเป็นการกระทำละเมิดหรือไม่ หรือบทบัญญัติอื่นที่ พ.ร.บ. นี้ ไม่ได้บัญญัติ ต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“การทำละเมิด”

มาตรา ๔๒๐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

มาตรา ๔๒๑ การใช้สิทธิ (อำนาจ) ซึ่งมีแต่จะให้เกิดเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น ท่านว่าเป็นการอันมิชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๔๒๓ ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

“การทำละเมิด”

มาตรา ๔๒๐ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๑. ผู้ใดทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย
๒. กระทำโดย จงใจ หรือ ประมาทเลินเล่อ
๓. ให้เขา เสียหาย : แก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิ อย่างหนึ่งอย่างใด
๔. ความเสียหายเป็นผลโดยตรงจากการกระทำนั้น

ผู้นั้นทำละเมิด และต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๒๓/๒๕๕๖ (ที่ประชุมใหญ่)

(วันวางฎีกาเบิกเงินเป็นวันทำละเมิด)

- เมื่อได้มีการวางฎีกาเบิกเงินตามมูลค่าบัตรภาษี เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับความเสียหายตามจำนวนมูลค่าของบัตรภาษีที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ **อันเป็นกรณีครบองค์ประกอบของการกระทำละเมิดแล้ว** วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นวันวางฎีกาจึงเป็นวันทำละเมิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ฟ้องคดี โดยเริ่มนับอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องนับแต่วันทำละเมิดดังกล่าว
- เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีรู้ถึงการละเมิดและรู้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ทำละเมิดที่จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันสั่งการท้ายรายงานของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด
- การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้เงิน ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้รับทราบคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ และมีหนังสืออุทธรณ์เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘
- ผู้ถูกฟ้องคดีได้ออกคำสั่งให้ใช้เงินหรือใช้สิทธิเรียกร้องภายในกำหนด ๒ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๐วรรคสอง และ
- **เมื่อนับแต่วันวางฎีกาเบิกเงินเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นวันทำละเมิด** จนถึงวันที่มีคำสั่งลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้เงิน ยังอยู่ภายในระยะ ๑๐ ปี ตามมาตรา ๔๔๘

มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๓๓/๒๕๖๕

- วันทำละเมิดตามมาตรา ๔๔๘ แห่ง ป.พ.พ. กรณีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ขั้นตอน หรือวิธีปฏิบัติของทางราชการ ทำให้หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายจากการจัดซื้อจัดจ้างในราคาที่สูงขึ้น
- แม้เจ้าหน้าที่กระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม แต่หากความเสียหายอันเป็นผลของการกระทำนั้นยังไม่เกิดขึ้น ย่อมยังไม่เป็นละเมิด
- ความเสียหายในกรณีเช่นนี้ หากจำต้องรู้ถึงจำนวนความเสียหายที่แน่ชัดไม่ เพียงแต่ต้องเป็นความเสียหายที่แน่นอน
- ทั้งนี้ เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นในวันใด ถือว่าวันนั้นเป็นวันทำละเมิด อันเป็นวันเริ่มต้นอายุความแห่งสิทธิเรียกร้องในหนี้มูลละเมิด ในส่วนของอายุความอย่างยาวที่สุด ๑๐ ปี ตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่ง ป.พ.พ. หรือ อายุความทางอาญาที่ยาวกว่าตามมาตรา ๔๔๘ วรรคสอง ในแต่ละกรณี

- กรณีที่ ๑ วันทำละเมิดในกรณีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อที่ดิน กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ เห็นว่า
 - ในโอกาสแรกที่หน่วยงานของรัฐได้เข้าทำสัญญากับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาดหรือสัญญาจะซื้อจะขายที่ได้มีการวางเงินมัดจำไว้หรือไม่ก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างคู่สัญญา เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สัญญาที่ต้องปฏิบัติการชำระหนี้ให้แก่กันและกันเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงในสัญญา
 - เมื่อหน่วยงานของรัฐได้เข้าทำสัญญาแล้ว ย่อมก่อให้เกิดหน้าที่แก่หน่วยงานของรัฐที่ต้องปฏิบัติการชำระหนี้ตามข้อสัญญา และหากหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะปฏิบัติการชำระหนี้ให้ถูกต้องครบถ้วนหรือได้ยกเลิกสัญญา คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งย่อมใช้สิทธิเรียกร้องให้ต้องรับผิดชอบ
 - ดังนั้น วันที่หน่วยงานของรัฐได้เข้าทำสัญญาในโอกาสแรกเช่นว่านั้น จึงเป็นวันที่มีความเสียหายที่แน่นอนเกิดขึ้นแล้วแก่หน่วยงานของรัฐ อันมีผลมาจากการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ และต้องถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่เจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

- กรณีที่ ๒ วันทำละเมิดในกรณีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดจ้างงานก่อสร้าง
สิ่งสาธารณูปโภคกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ
 - วันทำละเมิด คือ วันที่ได้มีการทำสัญญา เนื่องจากเป็นวันที่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างคู่สัญญา อันก่อให้เกิดหน้าที่แก่หน่วยงานของรัฐที่ต้องปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามข้อสัญญาเช่นเดียวกับกรณี
ที่หนึ่ง
- กรณีที่ ๓ วันทำละเมิดในกรณีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ
อื่น นอกเหนือจากการจัดซื้อที่ดินและการจัดจ้างงานก่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภคกระทำ
ละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ
 - วันทำละเมิด คือ วันที่ได้มีการทำสัญญา เนื่องจากเป็นวันที่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างคู่สัญญา อันก่อให้เกิดหน้าที่แก่หน่วยงานของรัฐที่ต้องปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามข้อสัญญาเช่นเดียวกัน

ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

- วันบังคับใช้กฎหมาย : ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙
 - ในส่วนกฎหมายสารบัญญัติ
 - ในส่วนของกฎหมายวิธีสบัญญัติ
- หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่
- การกระทำของเจ้าหน้าที่
 - เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก (ที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ)
 - เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

หลักเกณฑ์กฎหมายสารบัญญัติ และวิธีสบัญญัติ

- การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แยกเป็น ๒ ส่วน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๓๘๒/๒๕๕๙ (ป))

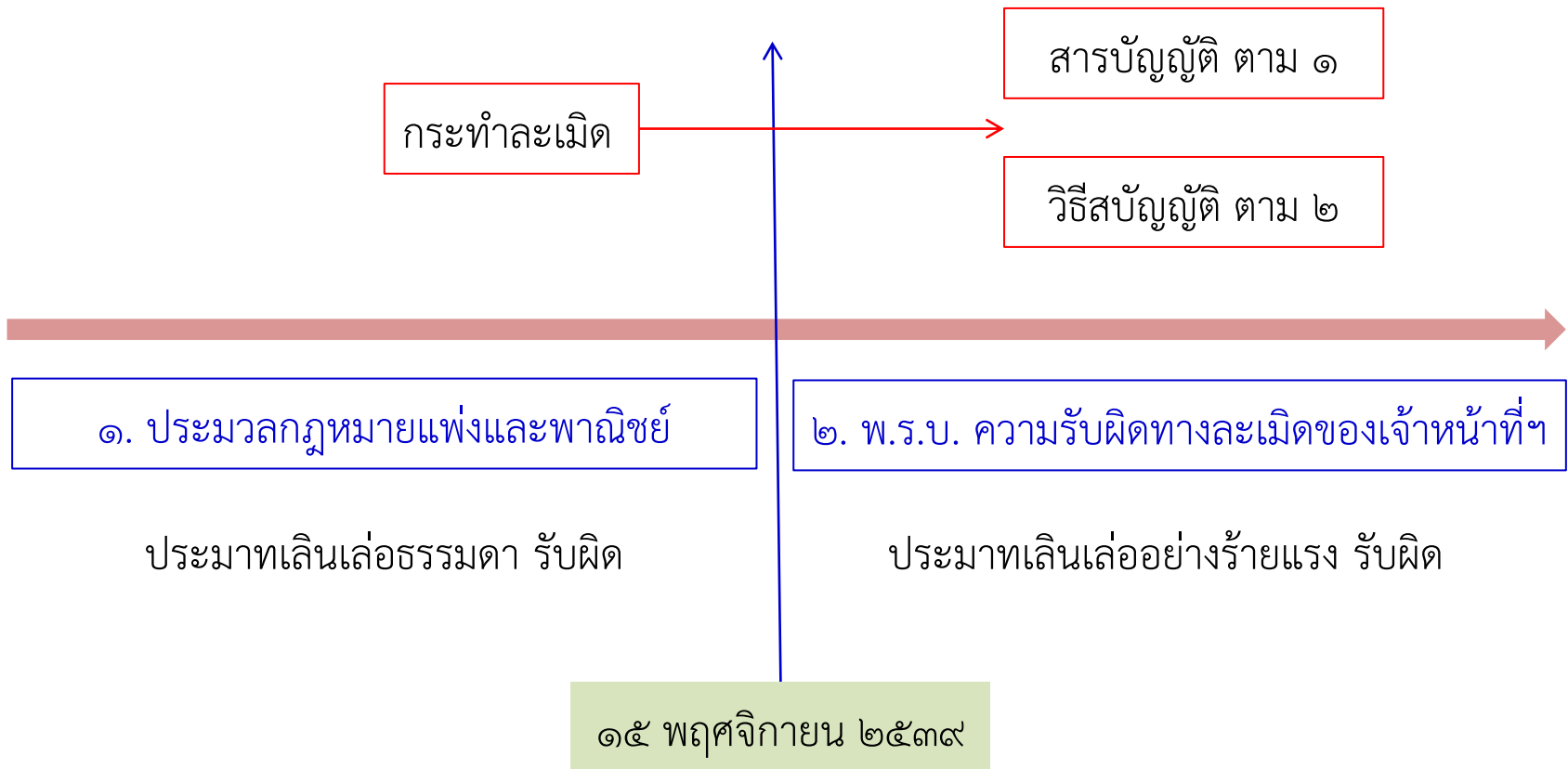
๑. ส่วนที่เป็นสารบัญญัติ คือ

- ส่วนที่กำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ก่อให้เกิดสิทธิ หรือก่อให้เกิดความรับผิด ขอบเขตของสิทธิที่เกิด หรือขอบเขตของความรับผิดที่เกิด เช่น ความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม สิทธิไล่เบี้ยฯ
- ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการกระทำละเมิด

๒. ส่วนที่เป็นวิธีสบัญญัติ คือ

- ส่วนที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการในการใช้สิทธิเรียกร้อง เช่น การตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง การพิจารณาของผู้มีอำนาจสั่งการ เป็นต้น
- นำหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้มาใช้ได้
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

หลักเกณฑ์กฎหมายสารบัญญัติ และวิธีสบัญญัติ

“หน่วยงานของรัฐ” และ “เจ้าหน้าที่”

- ความหมาย
- “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย
- “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด
- ข้อสังเกต
 - ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๔ ของกฎหมายนี้ด้วย

หน่วยงานของรัฐตามพระราชกฤษฎีกา

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- สำนักงานสนับสนุนการวิจัย
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- สำนักงานศาลปกครอง
- สำนักงานศาลยุติธรรม
- ฯลฯ
- ฯลฯ

“เจ้าหน้าที่” และ “หน่วยงานของรัฐ”

"เจ้าหน้าที่"	“หน่วยงานของรัฐ”
๑) ข้าราชการ ๒) พนักงาน ๓) ลูกจ้าง หรือ ๔) ผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะ เป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด	๑) กระทรวง ทบวง กรม หรือ <u>ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม</u> ๒) ราชการส่วนภูมิภาค ๓) ราชการส่วนท้องถิ่น และ ๔) รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดย พ.ร.บ. หรือ พ.ร.ฎ. ๕) ให้หมายความรวมถึง <u>หน่วยงานอื่นของรัฐ</u> ที่มี พ.ร.ฎ. กำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตาม พ.ร.บ. นี้ด้วย

ข้อสังเกต

“เจ้าหน้าที่” ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๔ ของกฎหมายนี้ด้วย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๑๐๔ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ช.” เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตาม
รัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"เจ้าหน้าที่" หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงาน
ประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด บรรดาซึ่ง
ได้รับแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

"ความเสียหาย" หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดอย่างใด ๆ
แต่ไม่รวมถึงการออกคำสั่งหรือกฎ

ข้อสังเกต

- กรณีหน่วยงานของรัฐไม่ได้เป็นหน่วยงานของรัฐตาม พ.ร.ฎ. นี้ ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- กรณีหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่มี พ.ร.ฎ. กำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตาม พ.ร.บ. นี้ หากพนักงาน/ลูกจ้างของหน่วยงานอื่นของรัฐแห่งนั้นทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะทำละเมิดต่อผู้เสียหายที่เป็นบุคคลภายนอก หรือหน่วยงานของรัฐ จะมีความรับผิดชอบอย่างไร

การทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖ ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

๑. ละเมิดต่อบุคคลภายนอก (ผู้เสียหาย)

๑.๑ ไม่ใช่
ในการปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา ๖)

๑.๒ ในการ
ปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา ๕)

๒. ละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ (เจ้าหน้าที่ผู้บังคับบัญชา/อื่น) (หน่วยงานเดียว/หลายหน่วย)

๒.๑ ไม่ใช่
ในการปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง)

๒.๒ ในการ
ปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง)

๑. การกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก
(ผู้เสียหาย ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ)

๑.๑ เจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ที่ไม่ใช่ในการปฏิบัติหน้าที่ (นอกหน้าที่)

พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๖ ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

- สรุป

- ๑) เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดต่อผู้เสียหายเป็นส่วนตัว
- ๒) ฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรงฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

๑.๒ เจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่

พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดตามวรรคหนึ่ง

• สรุป

- ๑) หน่วยงานของรัฐต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดต่อผู้เสียหาย
- ๒) ฟ้องหน่วยงานของรัฐได้โดยตรง ฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้
- ๓) เจ้าหน้าที่ไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐใด ให้กระทรวงการคลังรับผิด

เจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

เกิดจาก

การปฏิบัติหน้าที่ (ม.๕)

- หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย
- ฟ้องหน่วยงานของรัฐได้โดยตรง
ฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้
- เจ้าหน้าที่ไม่ได้สังกัดหน่วยงานใด
กระทรวงการคลังต้องรับผิดชอบ

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่ (ม.๖)

- เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย
เป็นส่วนตัว (รับผิดชอบตาม ปพพ.)
- ฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรงฟ้องหน่วยงาน
ของรัฐไม่ได้ (ฟ้องต่อศาลยุติธรรม)

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

• การปฏิบัติหน้าที่

๑. ถ้าเป็นการกระทำตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำหรือตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำ ก็เป็นการละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่
๒. เจ้าหน้าที่อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ทุจริตเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจตามกฎหมาย

• ไม่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

๑. ถ้าการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกหรือแก่หน่วยงานของรัฐนั้นไม่ใช้การกระทำตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้กระทำหรือตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้กระทำก็ถือว่าเป็นการละเมิดไม่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่

ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องได้ ๒ ทาง

(๑) ยื่นฟ้องต่อศาล

ศาลปกครอง

ศาลยุติธรรม

(๒) ยื่นคำขอต่อหน่วยงาน

ตามมาตรา ๑๑

การใช้สิทธิเรียกร้องของบุคคลภายนอก

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๑๗/๒๕๕๐ พลตำรวจเอก ก. ฟ้องว่า คำสั่งย้ายตนของ นรม. ไม่ชอบด้วยกฎหมายทำให้เสียหาย เป็นการทำละเมิดต่อพลตำรวจเอก ก. จึงอาจยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๑ หรืออาจใช้สิทธิทางศาลเพื่อเรียกให้ นรม. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แล้วแต่กรณี

(๑) การฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายต่อศาล

ศาลปกครอง

- ละเมิดที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่
- ละเมิดเกิดจาก ๔ กรณี
 ๑. การใช้อำนาจตามกฎหมาย (เฉพาะกฎหมายปกครอง)
 ๒. กฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น
 ๓. ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด
 ๔. ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

ละเมิดทางปกครอง

ศาลยุติธรรม

- ละเมิดที่ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว)
- ละเมิดที่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่ใช่เกิดจาก
 - การใช้อำนาจตามกฎหมาย
 - การออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น
 - การละเลยต่อหน้าที่ หรือ
 - การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

ละเมิดทางแพ่ง

มาตรา ๙ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจาก..

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ**อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร**

(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๕) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด

(๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

- เกณฑ์ในการพิจารณาว่า คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่
- อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลยุติธรรม หรือศาลปกครอง

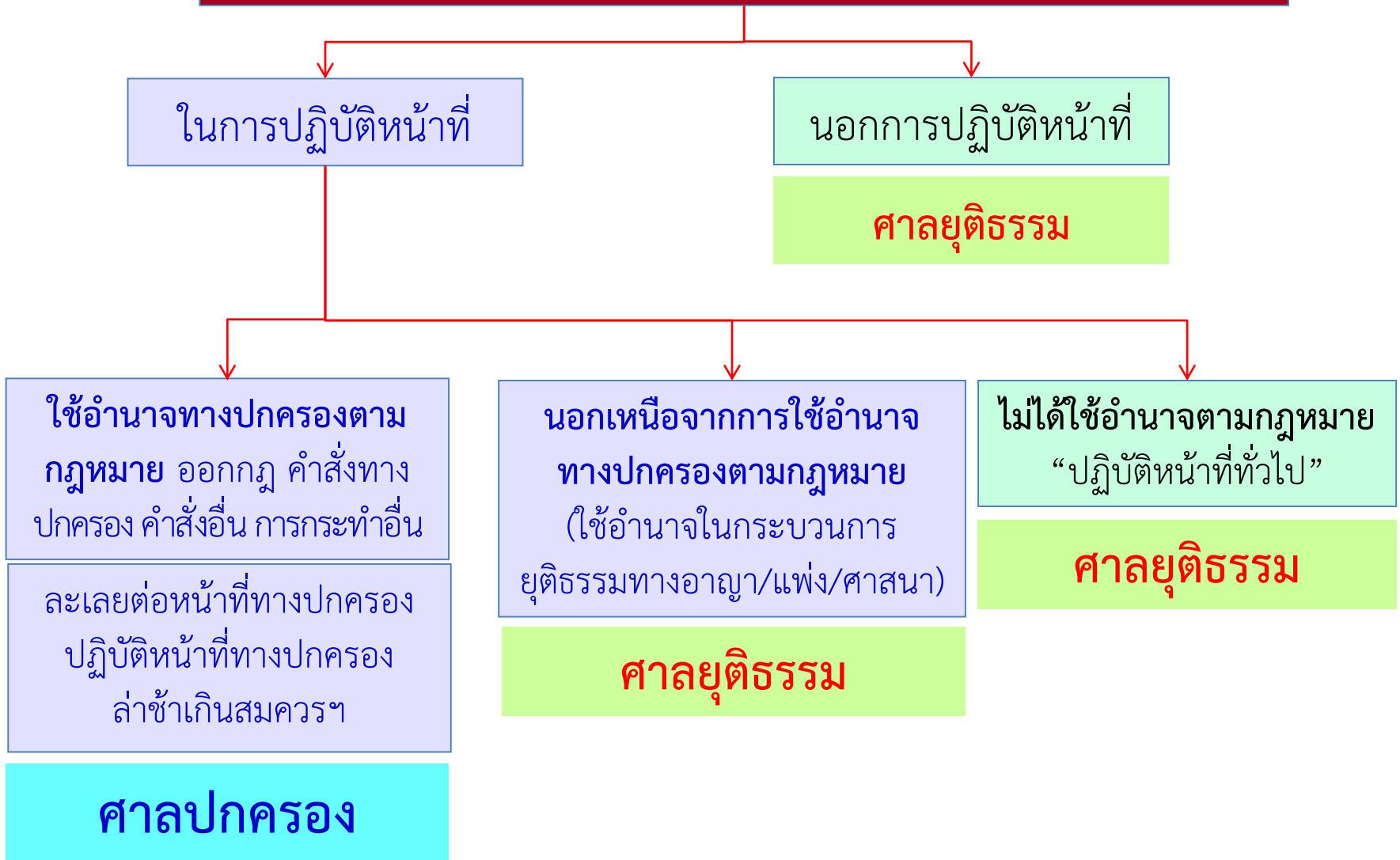
การกระทำที่เป็นเหตุละเมิด

- ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ **เป็นการ**ใช้อำนาจทางปกครองออกกฎ ออกคำสั่ง หรือกระทำการอื่นใดหรือเป็นการละเลยต่อหน้าที่ทางปกครองตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ทางปกครองดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร
- ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ **ไม่ใช่**การใช้อำนาจทางปกครอง หรือไม่ใช่การละเลยต่อหน้าที่ทางปกครองตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

อำนาจศาล

- ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกก็ดี เป็นหน่วยงานของรัฐก็ดี ต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครอง
- ผู้เสียหายก็ต้องฟ้องคดีนั้นต่อศาลยุติธรรม

การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ : อำนาจศาล

พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ

- **มาตรา ๕๑** การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ยื่นฟ้องภายใน ๑ ปีและการฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ให้ยื่นฟ้องภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี

(๒) ยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ

พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดตามมาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐาน และพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ **ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย**

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบและขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ **แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่ง ๑๘๐ วัน**

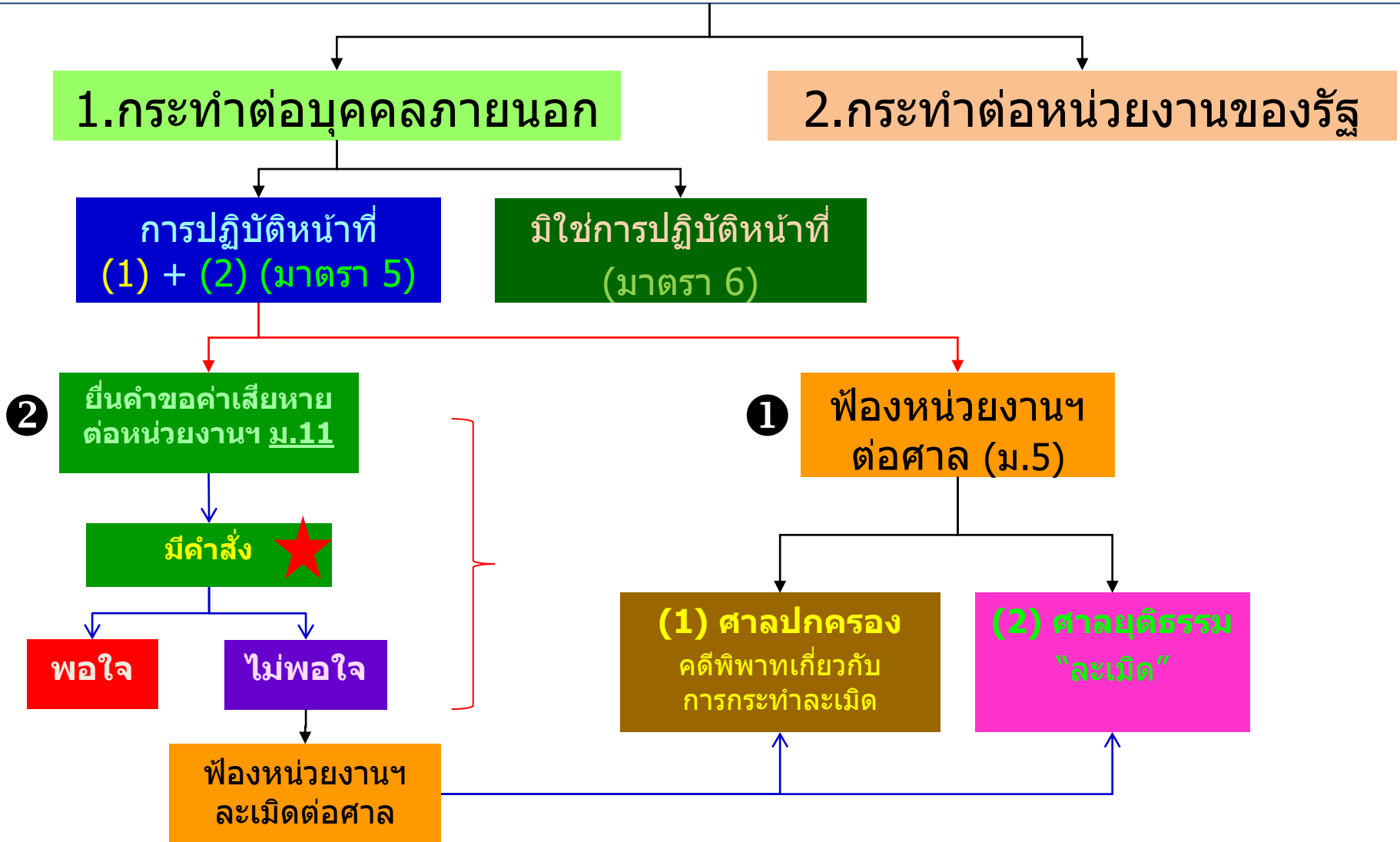
(๑) ผู้เสียหายยื่นขอค่าเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐ

๑. ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานให้พิจารณาชดใช้ค่าเสียหายได้*
๒. หน่วยงานต้องออกใบรับคำขอไว้ให้เป็นหลักฐาน
๓. พิจารณาโดยไม่ชักช้า (เสร็จใน ๑๘๐ วัน ขอย้ายต่อ รมต. อีกไม่เกิน ๑๘๐ วัน)
๔. หน่วยงานมี “คำสั่ง” แล้ว **ไม่พอใจ** อาจฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อศาลปกครอง หรือศาลยุติธรรม แล้วแต่กรณี (ไม่อาจฟ้องโต้แย้งคำสั่ง)

* คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๗๓/๒๕๔๙ ผู้เสียหายต้องยื่นคำขอตามมาตรา ๑๑ ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะฟ้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดเช่นเดียวกับการฟ้องคดีต่อศาล

เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

(1) ใช้อำนาจตามกฎหมาย ออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น การกระทำอื่น ละเลย ล่าช้า (2) นอกจาก (1)

- **เจตนาารมณ์ของมาตรา ๑๑** (ได้รับการเยียวยาโดยเร็ว ไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล)
- **คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๙๑/๒๕๔๗** ใบตอบรับของ ปณ. (ใบเหลือง) ไม่อาจถือเป็นใบรับคำขอ การที่ไม่ออกใบรับคำขอให้จึงเป็นการ ละเลยต่อหน้าที่
- **คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๗๓/๒๕๔๙** ระยะเวลาการยื่นคำขอตามมาตรา ๑๑ มีกำหนด ๑ ปี นับแต่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิด เช่นเดียวกับการฟ้องคดี
- **คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๙๗/๒๕๔๔** เมื่อพ้น ๑๘๐ วันแล้ว ยังไม่ได้รับ แจ้งผลการพิจารณา จึงเป็นละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้อง ปฏิบัติ

• ไม่พอใจ นำคดีฟ้องศาล

- คำสั่ง ๘๓๖/๒๕๔๗ อาจเป็นศาลปกครอง หรือศาลยุติธรรม ตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๔ และ มาตรา ๑๐๖
- คำสั่ง ๖๔/๒๕๔๗ ฟ้องเพิกถอนคำสั่งฯ ไม่ได้ ความประสงค์แท้จริงต้องการคำสั่งใหม่ทดแทน จึง เป็นคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓)
- คำพิพากษา อ.๒๒๔/๒๕๕๐ หมอผ่าตัดเนื้องอกออก พบว่าท้อง ศาลชั้นต้นรับเป็นฟ้องเพิกถอน คำสั่ง แต่ศาลสูงเห็นว่าเป็นละเมิด เมื่อไม่ใช่ละเมิดที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองจึงอยู่ในอำนาจ ศาลยุติธรรม
- **ระยะเวลาการฟ้องคดี**
 - คำสั่ง ๖๔/๒๕๔๗ รับแจ้งคำสั่งเมื่อ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๕ ฟ้องวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๕ จึง เป็นการยื่นฟ้องภายใน ๑ ปี ฯ ตามมาตรา ๕๑ (แนวเดิม)
 - คำสั่ง ๓๗/๒๕๕๒ ต้องฟ้องภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ครบ ๑๘๐ วันนับแต่วันที่ออกใบรับคำ ขอ ตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๐๖ (สิทธิร้องทุกข์ต่อ ครท.)

“...การปฏิบัติงาน
ใดๆ ทางโลก โลกก็
ตาม ทางธรรม
ธรรมก็ตาม ต้อง
ให้ปัญญามาก่อน
เสมอไป...”
พุทธทาสภิกขุ

- **พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙**

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดตามมาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐาน และพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้น จะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบและขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่ง ๑๘๐ วัน

มาตรา ๑๔ เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา ๑๑ ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

- **พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒**

มาตรา ๙ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

มาตรา ๕๑ การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ยื่นฟ้องภายใน ๑ ปี ... นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี

มาตรา ๑๐๖ สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ในคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม

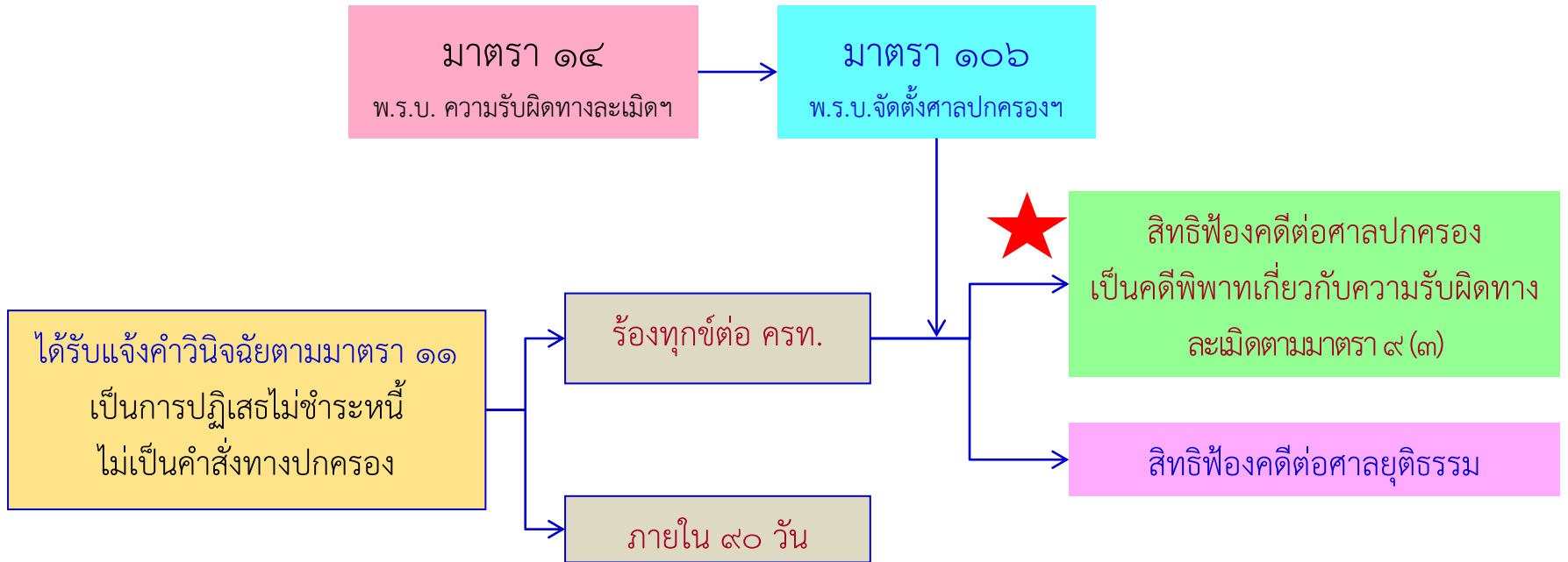
๑. ระยะเวลาการฟ้องคดี กรณีไม่มีคำวินิจฉัยภายใน ๑๘๐ วัน

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๔๙๘/๒๕๔๗ (ป)
- กรณีผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่มิได้รับแจ้งการวินิจฉัยนั้น โดยที่มาตรา ๑๑ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. ฉบับเดียวกัน บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบและขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไป โดยรัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกิน ๑๘๐ วัน เมื่อกฎหมายกำหนดระยะเวลาให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอไว้ชัดเจน หากพ้นกำหนดระยะเวลา ๑๘๐ วันนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐออกไปรับคำขอแล้วผู้ขอไม่ได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย และไม่ได้รับแจ้งการขยายระยะเวลาพิจารณาคำขอดังกล่าวออกไป **ถือว่าหน่วยงานของรัฐมีคำวินิจฉัยปฏิเสธคำขอโดยปริยาย** ผู้เสียหายย่อมรู้เหตุแห่งการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วันนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐออกไปรับคำขอ หากผู้เสียหายประสงค์จะฟ้องคดีต่อศาลขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจะต้องใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่พ้นกำหนด ๑๘๐ วันนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐออกไปรับคำขอ

๒. ระยะเวลาการฟ้องคดี กรณีหน่วยงานของรัฐมีคำวินิจฉัยแล้ว ผู้เสียหายไม่พอใจในผลของการวินิจฉัย

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คผ. ๘๘/๒๕๖๔ ผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายทั้งหมดที่เกิดแก่ตนตามมาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาคำขอของผู้ฟ้องคดีแล้วมีคำวินิจฉัยให้จ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมให้แก่ผู้ฟ้องคดี อันเป็นกรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำวินิจฉัยให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีไม่ครบจำนวนตามที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำขอไว้ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ
- หากผู้ฟ้องคดีไม่พอใจผลการวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีจะต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการวินิจฉัยจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๑๔ แห่ง พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ มิใช่ฟ้องภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแต่ไม่เกิน ๑๐ ปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๕๑ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ

พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ มาตรา ๑๑

- สรุป หากผู้เสียหายไม่พอใจผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ผู้เสียหายจะต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการวินิจฉัยจากหน่วยงานของรัฐ

ข้อพิจารณา.- มาตรา ๑๔ แห่ง พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ถูกแทนที่โดยมาตรา ๑๐๖ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ

ข้อสังเกต

๑. กรณีละเมิดอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำวินิจฉัยแล้ว ผู้เสียหายไม่พอใจ ฟ้องหน่วยงานของรัฐเรียกค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายได้ ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันได้รับแจ้งคำวินิจฉัย เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓)
๒. ผู้เสียหายฟ้องเพิกถอนคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐเป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) ไม่ได้ เพราะความประสงค์แท้จริงคือต้องการค่าเสียหาย
๓. กรณีผู้เสียหายยื่นคำขอตามมาตรา ๑๑ และไม่ได้รับแจ้งขยายระยะเวลา เมื่อพ้น ๑๘๐ วัน แล้ว ยังไม่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย นำคดีมาฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่พ้นกำหนด ๑๘๐ วัน (คำสั่งที่ ๔๙๘/๒๕๕๗ (ป))

เจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก : ขั้นตอนการหาผู้รับผิดชอบทางละเมิด

๑. เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่
๒. แจ้งต่อผู้บังคับบัญชา รายงานถึงหัวหน้าหน่วยงาน นำ ข้อ ๙-๒๐ โดยอนุโลม
๓. กรณีผู้เสียหายยื่นคำขอ (ม. ๑๑) ให้หน่วยงานฯ รับคำขอ และดำเนินการตามระเบียบ หากเกี่ยวกับตนให้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ
๔. กรณีต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้ยื่นคำขอ ให้ปฏิบัติตามที่ กค. กำหนด และให้คิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยผิดนัด
๕. กรณีผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ให้ประสานงาน อส. เตรียมการสู้คดี พร้อมรายงาน กค. และปฏิบัติตามคำแนะนำจาก กค.
๖. หากเห็นว่าไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาในคดีด้วย
๗. หากสรุปว่าเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องไม่เรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาในคดี หรือแถลงศาลให้เจ้าหน้าที่พ้นจากการเป็นคู่กรณีในคดี และขอให้อัยการช่วยเหลือทางคดี
๘. กรณีหน่วยงานรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก การไล่เบี้ยให้นำข้อ ๒๒ – ข้อ ๒๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒) การฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายต่อศาล

ศาลปกครอง

๑. ละเมิดที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่
๒. ละเมิดเกิดจาก ๔ กรณี
 - การใช้อำนาจตามกฎหมาย (เฉพาะกฎหมายปกครอง)
 - กฎ คำสั่งทางปกครอง หรือ คำสั่งอื่น
 - ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด
 - ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

ศาลยุติธรรม

๑. ละเมิดที่ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว)
๒. ละเมิดที่เป็นกรปฏิบัติหน้าที่ **แต่มิใช่เกิดจาก**
 - การใช้อำนาจตามกฎหมาย
 - การออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น
 - การละเลยต่อหน้าที่ หรือ
 - การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

อพ. ๗๐/๒๕๖๗ (ป)

- แม้การที่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมายื่นฟ้องเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ จะเป็นการใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลเมื่อล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๔ แห่ง พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ก็ตาม
- เมื่อการที่ผู้ฟ้องคดีได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ นั้น ยังคงอยู่ภายในระยะเวลาการฟ้องคดีหนึ่งปีนับแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ ซึ่งต้นงิ้วขนาดใหญ่ได้ล้มทับรถยนต์ของผู้ฟ้องคดี อันเป็นวันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ต้องรับผิด กรณีจึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดีได้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยนำคดีมายื่นฟ้องต่อศาลตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีและไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๕๑ แห่ง พ.ร.บ. เดียวกันแล้ว
- ศาลปกครองจึงชอบที่จะรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาพิพากษาได้

ข้อพิจารณา : เหตุละเมิดเกิดเมื่อ ๑ มกราคม ๒๕๖๗

• ใช้สิทธิยื่นคำขอตามมาตรา ๑๑

๑. ต้องยื่นคำขอภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี (เทียบเคียงมาตรา ๕๑)
๒. ๑๕ มกราคม ๒๕๖๗ ยื่นคำขอตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง
๓. ๑ มีนาคม ๒๕๖๗ หน่วยงานฯ มีคำสั่งยกคำขอ (ไม่ให้ค่าเสียหาย)
๔. หากไม่พอใจต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วันนับแต่ได้รับแจ้งคำสั่ง (ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง)
๕. ๑ กันยายน ๒๕๖๗ นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้หน่วยงานฯ ชำระเงินค่าสินไหมทดแทน (เกิน ๙๐ วัน ตามมาตรา ๑๑ แต่ยังอยู่ใน ๑ ปี ตามมาตรา ๕๑)
๖. ศาลปกครองรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้หรือไม่

• ใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

- อายุความฟ้องคดี ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี (มาตรา ๕๑)
- **ต้องนำคดีมาฟ้องภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗**

อพ. ๗๐/๒๕๖๗ (ป) ต้นจิวล้มทับรถ

ยื่นคำขอตามมาตรา ๑๑

๑๗ ก.ย. ๒๕๖๒

(ได้รับ ๒๓ ก.ย. ๒๕๖๒)

(ใบรับ ๓๑ ต.ค. ๒๕๖๒)

ครบ ๑๘๐ วันนับแต่วันได้

รับคำขอ (๒๓ ก.ย. ๖๒)

คือ ๒๑ มี.ค. ๒๕๖๒

ต้องฟ้องภายใน ๙๐ วัน

คือ ๑๙ มิ.ย. ๒๕๖๓

ขาด
อายุความ

วันทำละเมิด

๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๒

ฟ้องคดีต่อศาล

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓

การใช้สิทธิไล่เบียด

พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๘ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วย ความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใด ให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจาก ความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ และเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

มาตรา ๙ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

สรุปการไล่เบี้ยเรียกค่าสินไหมทดแทน

๑. การไล่เบี้ยมี ๒ กรณี คือ

- ๑) หน่วยงานของรัฐใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย และมาไล่เบี้ยเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ (กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง)
- ๒) เจ้าหน้าที่ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย และมาขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้แก่เจ้าหน้าที่ (กรณีตนได้กระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา ไม่ได้จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง)

๒. หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่ หน่วยงานของรัฐ (ไล่เบี้ย) ได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง

๓. แต่หากเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดด้วยประมาทเลินเล่อเล็กน้อยธรรมดา ไล่เบี้ยไม่ได้ ความเสียหาย ตกเป็นพับแก่หน่วยงานของรัฐ
๔. การไล่เบี้ยต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี และความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบ การดำเนินงานส่วนรวม ด้วย
๕. หน่วยงานของรัฐต้องใช้สิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงาน ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

การไล่เบี้ยเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด
โดยประมาทเลินเล่อธรรมดา

ไล่เบี้ยให้เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบไม่ได้

- หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย
- ความเสียหายเป็นพัวพันกับหน่วยงานของรัฐ
- เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบ

เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด
โดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

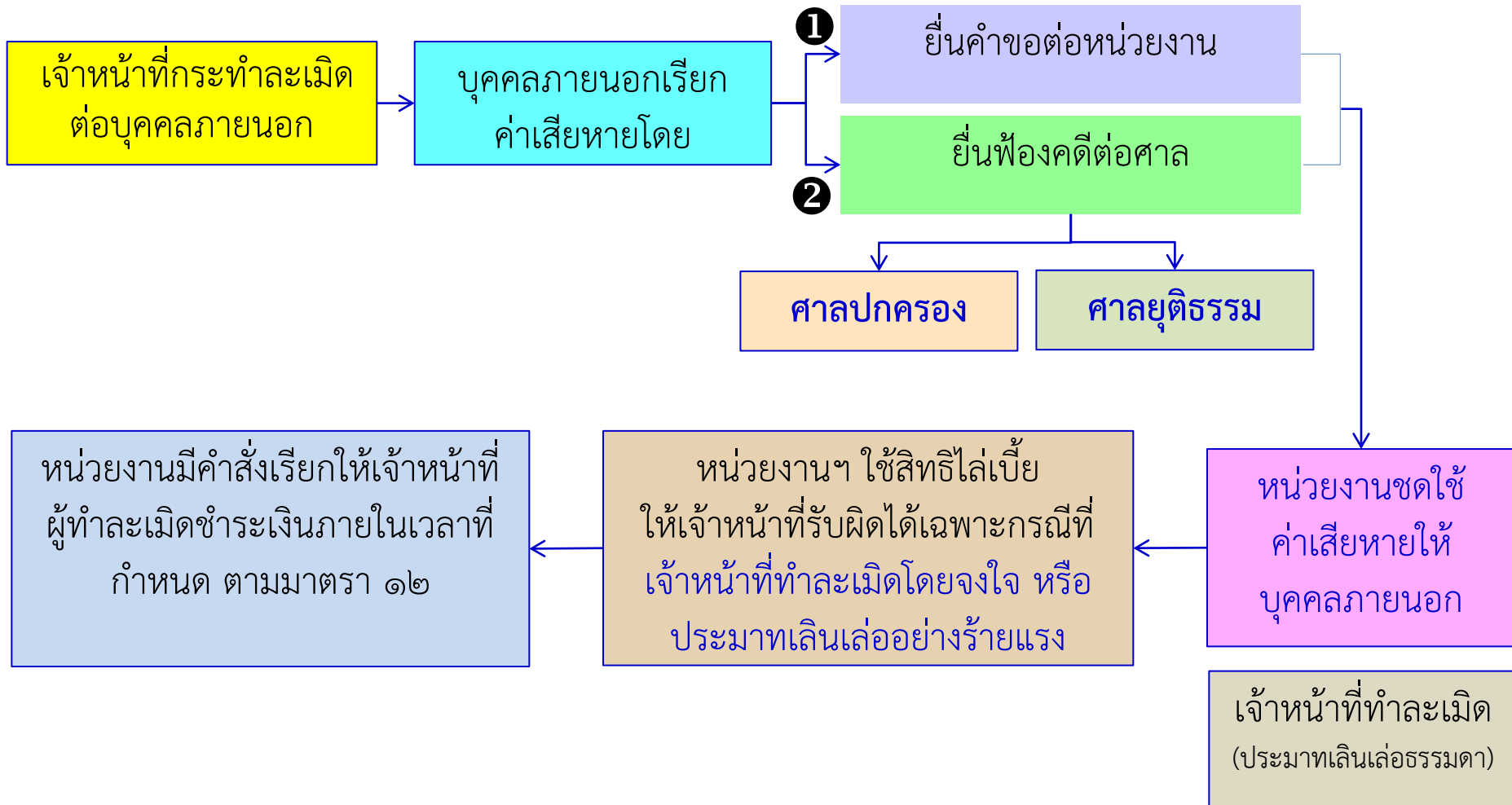

ไล่เบี้ยให้เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบได้
ภายใน ๑ ปีนับแต่วันใช้ค่าเสียหายให้ผู้เสียหาย

- ให้รับผิดชอบโดยคำนึงถึง
 ๑. ระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ
 ๒. ความผิดหรือความบกพร่องของ
 - หน่วยงานของรัฐ
 - ระบบการดำเนินงานส่วนรวม
 ๓. ความเป็นธรรมในแต่ละกรณี
 ๔. รับผิดชอบเฉพาะส่วนของตน
(ไม่ใช่หลักลูกหนี้ร่วม)

ไม่เป็นละเมิด	เป็นละเมิด แต่ไม่ต้องรับผิด	เป็นละเมิด และต้องรับผิด	
ไม่ประมาทเลินเล่อ	ประมาทเลินเล่อ เล็กน้อย/ธรรมดา	ประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง	จงใจ
ใช้ความระมัดระวังเพียง วิญญูชนพึงกระทำ	ใช้ความระมัดระวัง แต่ใช้ไม่เพียงพอ	ไม่ใช้ความระมัดระวังเลย หากใช้เพียงเล็กน้อย ก็จะสามารถป้องกัน ความเสียหายได้	จงใจ/เจตนา ให้เสียหาย

เจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก (ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ)

เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

(1) ใช้อำนาจตามกฎหมาย ออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น การกระทำอื่น ละเลย ล่าช้า (2) นอกจาก (1)

1.กระทำต่อบุคคลภายนอก

2.กระทำต่อหน่วยงานของรัฐ

การปฏิบัติหน้าที่
(1) + (2)

นอกการปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา 6)

ยื่นคำขอ
ค่าเสียหายต่อ
หน่วยงานฯ ม.11

ไม่พอใจ

พอใจ

ฟ้องหน่วยงานฯ
ละเมิดต่อศาล

ฟ้องหน่วยงานฯต่อ
ศาล (ม.5)

(1) ศาล
ปกครอง

(2) ศาล
ยุติธรรม

ไม่คดีใช้

คดีใช้

การใช้สิทธิไล่เบียด

ประมาณเส้นเล่อ
ธรรมดา

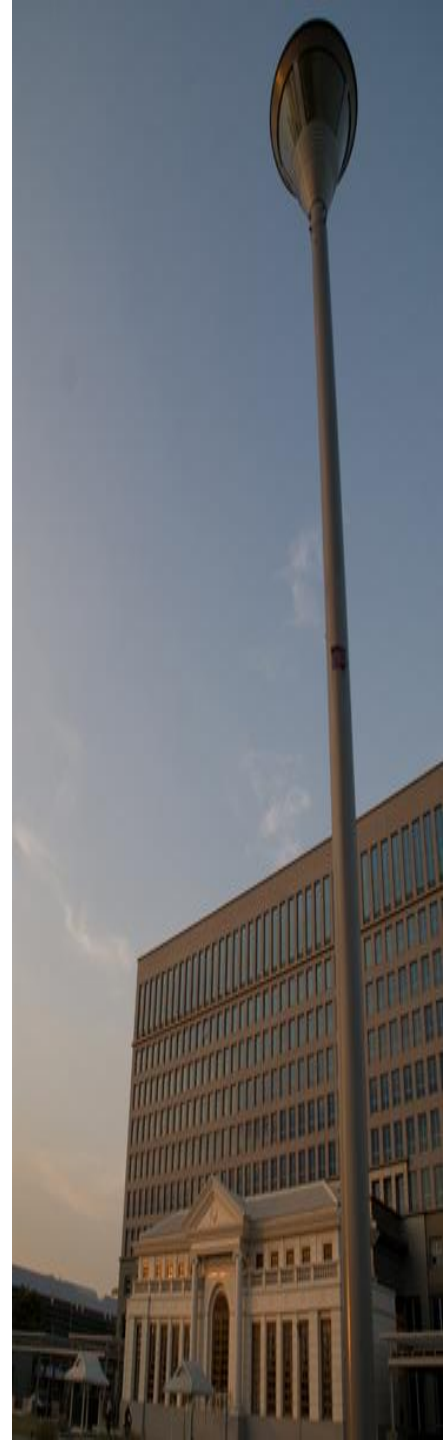
• จงใจ หรือ
• ประมาณเส้นเล่อ
อย่างร้ายแรง

เป็นพิพ
กับหน่วยงานฯ

• ใช้สิทธิไล่เบียด

การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็น
หน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้อง
ค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่
การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มี
กำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึง
ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่
กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นมี
กำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของ
กระทรวงการคลัง

มาตรา ๘ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่อยู่ในสังกัด หรือแห่งอื่น

หน่วยงานของรัฐแห่งเดียว หรือหลายแห่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่

นำมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่

บังคับตาม ปพพ.

วรรคสอง กำหนดเรื่องอายุความที่หน่วยงานของรัฐใช้สิทธิเรียกร้องจากเจ้าหน้าที่
(๒ ปี หรือ ๑ ปี แล้วแต่กรณี)

การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานเกิดจาก

การปฏิบัติหน้าที่

- การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
- เรียกค่าสินไหมฯ ได้เฉพาะกรณีเป็นการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่

- ให้บังคับตาม ปพพ.

เจ้าหน้าที่กระทำความผิด

(1) ใช้อำนาจตามกฎหมาย ออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น การกระทำอื่น ละเลย ล่าช้า (2) นอกจาก (1)

1.กระทำต่อบุคคลภายนอก

2.กระทำต่อหน่วยงานของรัฐ

การปฏิบัติหน้าที่
(1) + (2)

นอกรับปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา 10+ปปพ.)

ขั้นตอนการดำเนินการหาผู้รับผิดชอบทางแพ่ง

ตามระเบียบ สร. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดเจ้าหน้าที่

พ.ศ. ๒๕๓๙ หมวด ๑ (ข้อ ๖ - ๒๙)

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
๒. รวบรวมหลักฐานและให้ผู้เกี่ยวข้องชี้แจง
๓. คณะกรรมการเสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง
๔. วินิจฉัยว่ามีผู้รับผิดชอบหรือไม่ เท่าใด แต่ยังไม่แจ้งเจ้าหน้าที่
๕. ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและพิจารณา (เว้นแต่เข้ากรณียกเว้น)
๖. ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง
๗. แจ้งคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ พร้อมสิทธิอุทธรณ์คำสั่งตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงาน ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒

เหตุละเมิด	การเรียกให้รับผิด
๑. ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สิน ครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	
๒. ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ครั้งละเกินกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับความเสียหาย	
๒.๑ สาเหตุทั่วไป ไม่ได้เกิดจากการทุจริตฯ เช่น อุบัติเหตุเพลิงไหม้ ทรัพย์สินเสียหายหรือสูญหายฯ	- ให้ผู้ต้องรับผิดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ร้อยละ ๗๕ ของ ความเสียหายทั้งหมด
๒.๒ สาเหตุจากการทุจริต	- ให้ผู้ทุจริตรับผิดชดใช้เต็มจำนวนความเสียหาย และ - พิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่าง ร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตชดใช้ค่าสินไหม ทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย
๒.๓ มิได้เกิดจากการทุจริต แต่มีสาเหตุจากเงินขาด บัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฯ	- ให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชดใช้ค่า สินไหมทดแทนเต็มจำนวน ความเสียหาย
๓. ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินฯ ซึ่ง ครม. มีมติ ให้ เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ	

อายุความระยะเวลาใช้สิทธิเรียกร้อง

อายุความกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

- พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๐

วรรคสอง สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๔๘ สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่า
ขาดอายุความ เมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึง
ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

แต่ถ้า เรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมิโทษตามกฎหมาย
ลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมานั้นไซ้รู้ ท่านให้
เอาอายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับ

อายุความกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ได้ภายในอายุความดังนี้ (มาตรา ๑๐ วรรคสอง)

๑) อายุความอย่างสั้น

๑.๑) ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือ

๑.๒) ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ

๒) อายุความอย่างยาว

อายุความ ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิด (มาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่ง ปพพ.)

๓) อายุความอาญาที่ยาวกว่า

ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมีโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา มีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่า ให้ใช้อายุความทางอาญา (มาตรา ๔๔๘ วรรคสอง แห่ง ปพพ.)

๑) อายุความอย่างสั้น

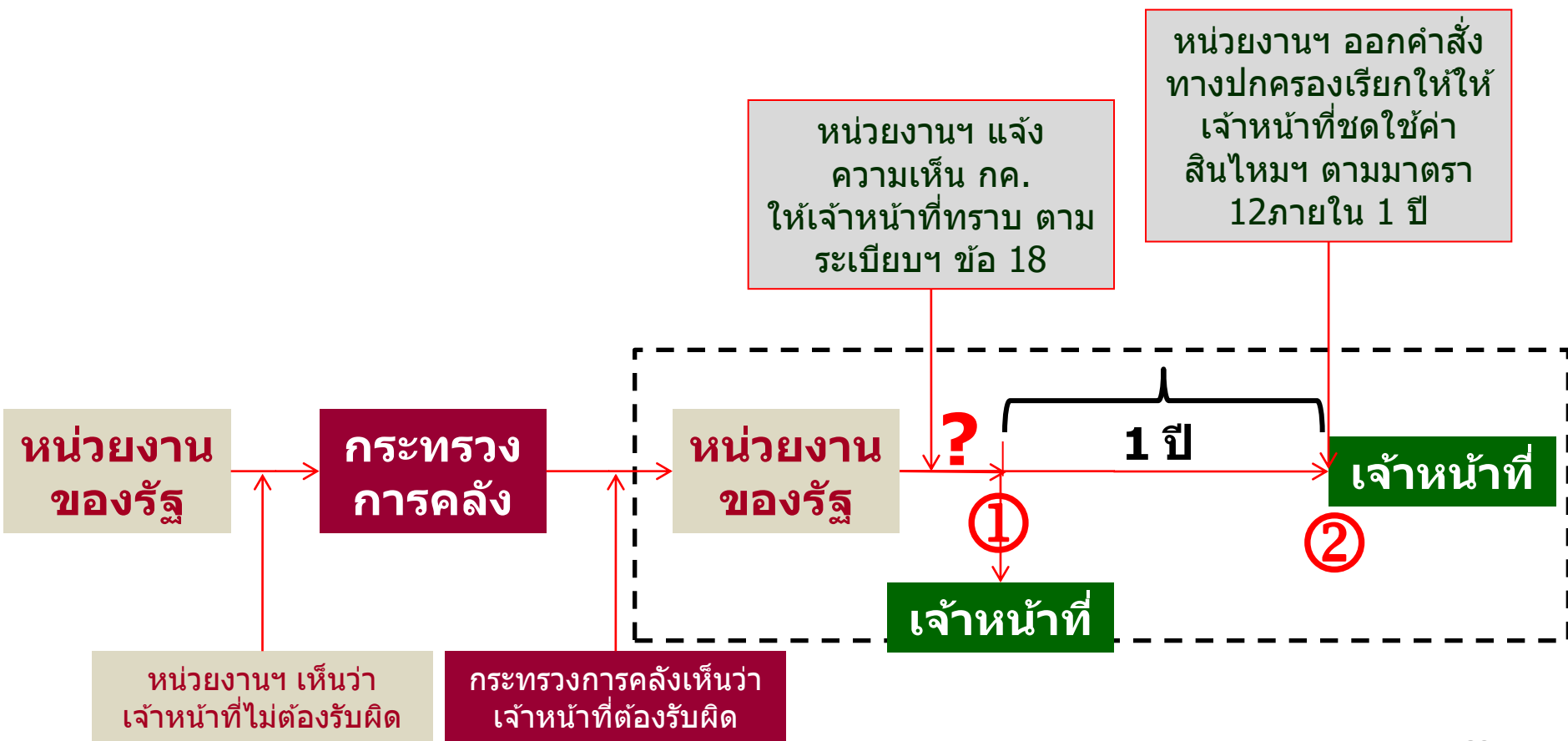
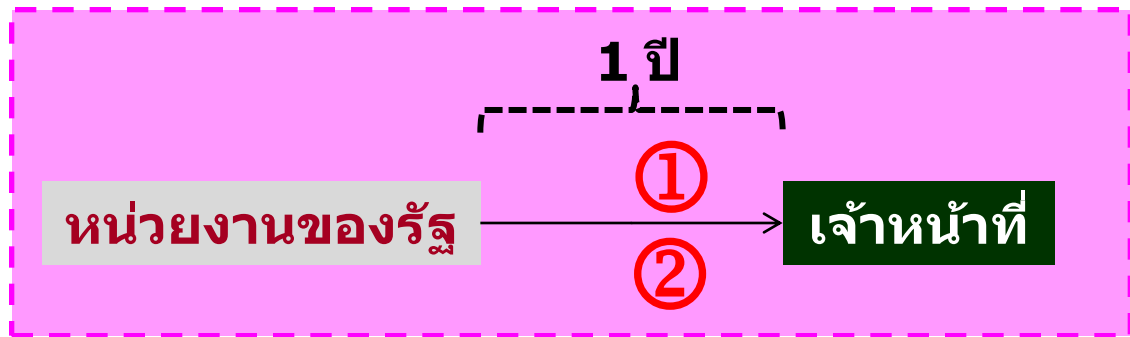
๑.๑ อายุความ ๒ ปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัว เจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

- วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน คือ วันที่ลงนามเห็นชอบตามรายงานผลการสอบสวนฯ หรือลงนามทำหนังสือรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงฯ
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๔๔/๒๕๖๒ วันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้รับทราบรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ถือเป็นวันที่ได้รู้ถึงเหตุแห่งการละเมิดและรู้ตัวผู้กระทำละเมิด

๑.๒) ภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของ
กระทรวงการคลัง กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้อง
รับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด

- ก) หน่วยงานของรัฐต้องสอบสวนแล้ว เห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิด และส่งให้
กระทรวงการคลังตรวจสอบสำนวน (หากหน่วยงานของรัฐยังไม่มี การสอบสวน ไม่ใช่อายุความ
ในกรณีนี้)
- ข) กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องรับผิด
- ค) หน่วยงานของรัฐสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง
(มติที่ประชุมใหญ่ฯ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๔ อายุความใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจาก
เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวที่มีกำหนดหนึ่งปีตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่ง
พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะต้องเริ่มนับแต่วันที่หน่วยงาน
ของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง)
- ง) หน่วยงานของรัฐต้องใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงินภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่หน่วยงาน
ของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

- * หากหน่วยงานเห็นว่า จนท. ไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ กค. เห็นว่า ต้องรับผิดชอบ
- * ให้อายุความเรียกร้อง 1 ปี นับแต่หน่วยงานมีคำสั่งตามความเห็นของ กค.

มติที่ประชุมใหญ่ฯ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๕

- กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบ
- เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับแจ้งความเห็นของกระทรวงการคลังแล้ว หน่วยงานของรัฐต้องมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ก่อนที่จะออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนเงินที่ได้มีคำสั่งไปตามความเห็นของกระทรวงการคลังนั้น
- อายุความใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ดังกล่าวที่มีกำหนดหนึ่งปีตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะต้องเริ่มนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

๒) อายุความอย่างยาว

- **อายุความ ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิด** (มาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)
- วันทำละเมิดคือวันที่การกระทำนั้นครบองค์ประกอบของการกระทำละเมิดตามมาตรา ๔๒๐
- **คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๒๓/๒๕๕๖ (ป)** เมื่อได้มีการวางฎีกาการเบิกเงินเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับความเสียหายตามจำนวนมูลค่าของบัตรภาษีที่ได้นำไปใช้ประโยชน์อันเป็นกรณีครบองค์ประกอบของการทำละเมิดแล้ว วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นวันวางฎีกาจึงเป็นวันทำละเมิดที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ฟ้องคดีทั้งสาม โดยเริ่มนับอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องนับแต่วันทำละเมิดดังกล่าว ตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- **คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๗๕/๒๕๖๐** การออกคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นการใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อพ้นกำหนดอายุความสิบปีนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีกระทำละเมิดตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่กรม ร. จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓) อายุความอาญายาวกว่า ใช้อายุความอาญา

- ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมีโทษตามกฎหมายลักษณะอาญามีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่า ให้ใช้อายุความทางอาญา (มาตรา ๔๔๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับมาตรา ๕๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา)
- เมื่ออายุความละเมิดอย่างยาว ๑๐ ปี ดังนั้น อายุความอาญาที่จะนำมาใช้บังคับ จึงต้องยาวกว่า ๑๐ ปี

มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

การพิจารณาคดีปกครอง ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๕

- ปัญหาเกี่ยวกับ การนำอายุความคดีอาญาที่ยาวกว่ามาใช้บังคับกับการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๔๔๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด มีมติว่า
 1. กรณีที่หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ หากปรากฏว่าความเสียหายดังกล่าวมีมูลอันเป็นความผิดที่มีโทษตามประมวลกฎหมายอาญา
 2. สิทธิที่จะเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีดังกล่าว ย่อมต้องบังคับตามกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอายุความฟ้องคดีอาญา ตามมาตรา ๔๔๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 3. โดยอาจปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางอาญาในคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือจากการบรรยายคำฟ้อง หรือปรากฏหลักฐานจากเอกสารท้ายคำฟ้อง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะได้มีการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยการร้องทุกข์กล่าวโทษหรือฟ้องคดีหรือไม่ก็ตาม

กรณีอายุความคดีอาญายาวกว่าให้ใช้อายุความคดีอาญา

- **คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๖๙๒/๒๕๖๐** ผู้ถูกฟ้องคดีเขียนเช็คสั่งจ่ายให้กับตัวเอง ซึ่งเป็นที่เห็นได้ชัดว่าการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการกระทำความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ การที่ผู้ฟ้องคดี (เทศบาล) ซึ่งเป็นเสียหายโดยตรงจากการกระทำดังกล่าวนำคดีมาฟ้องต่อศาลขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการฟ้องคดีละเมิดในมูลอันเป็นความผิดที่มีโทษตามกฎหมายอาญา เมื่อความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งมาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งประมวลกฎหมายอาญา กำหนดอายุความไว้สิบห้าปี ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงต้องใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากการกระทำทำของผู้ถูกฟ้องคดีภายใน ๑๕ ปีนับแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้กระทำให้เกิดความเสียหายดังกล่าว

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

- **มาตรา ๕๑** ถ้าไม่มีผู้ใดฟ้องทางอาญา สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องแพ่งเนื่องจากความผิดนั้นย่อมระงับไปตามกำหนดเวลาดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอายุความฟ้องคดีอาญา แม้ถึงว่าผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริตในมาตรา ๑๙๓/๒๐ แห่ง ปพพ. จะเป็นผู้ฟ้องหรือได้ฟ้องต่างหากจากคดีอาญาก็ตาม
- ถ้าคดีอาญาใดได้ฟ้องต่อศาลและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลด้วยแล้ว แต่คดียังไม่เด็ดขาด อายุความซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิจะฟ้องคดีแพ่งย่อมระงับโดยเด็ดขาดตามมาตรา ๙๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา
- ถ้าโจทก์ได้ฟ้องคดีอาญาและศาลพิพากษาลงโทษจำเลยจนคดีเด็ดขาดแล้วก่อนที่ได้ฟ้องคดีแพ่ง สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีแพ่งย่อมมีตามกำหนดอายุความในมาตรา ๑๙๓/๓๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ถ้าโจทก์ฟ้องคดีอาญาและศาลพิพากษายกฟ้องปล่อยจำเลยจนคดีเด็ดขาดแล้วก่อนที่ได้ยื่นฟ้องคดีแพ่ง สิทธิของผู้เสียหายจะฟ้องคดีแพ่งย่อมมีอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๕๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อเท็จจริง	สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องทางแพ่ง
๑. ไม่มีผู้ใดฟ้องคดีอาญา	อายุความฟ้องคดีอาญา
๒. ฟ้องต่อศาลและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาล+ คดียังไม่ขาดอายุความ	อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา ๙๕ ปอ.
๓. โจทก์ฟ้องคดีอาญาและศาลพิพากษาลงโทษ จำเลยจนคดีเด็ดขาดแล้วก่อนฟ้องคดีแพ่ง	อายุความในมาตรา ๑๙๓/๓๒ ปพพ.
๔. โจทก์ฟ้องคดีอาญา ศาลยกฟ้อง ปล่อยจำเลยจน คดีเด็ดขาดแล้วก่อนที่ได้ยื่นฟ้องคดีแพ่ง	มีอายุความตาม ปพพ.

มาตรา ๑๙๓/๓๒ สิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นโดยคำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุด หรือ โดยสัญญาประนีประนอมยอมความ ให้มีกำหนดอายุความสิบปี ทั้งนี้ ไม่ว่าสิทธิเรียกร้องเดิม จะมีกำหนดอายุความเท่าใด

กรณีเจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

กรณีเจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อ
บุคคลภายนอก

ปปพ.

พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดฯ

พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ

๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึง
การละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้อง
ใช้ค่าสินไหมฯ

x

๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานฯ รู้ถึงการ
ละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงต้อง
ใช้ค่าสินไหมทดแทน

✓

มาตรา ๕๑ ใช้เฉพาะกรณี
หน่วยงานฯ หรือเจ้าหน้าที่ทำ
ละเมิดต่อบุคคลภายนอก และ
บุคคลภายนอกใช้สิทธิเรียกร้อง
ค่าเสียหายเอากับหน่วยงานฯ

กรณีที่หน่วยงานฯ เห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิด
แต่ กค. เห็นว่าต้องรับผิด อายุความ ๑ ปี นับแต่
วันที่หน่วยงานฯ มีคำสั่งตามความเห็นของ กค.

✓

๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิด

✓

อายุความทางอาญายาวกว่า
ให้เอาอายุความที่ยาวกว่านั้น
มาบังคับ

✓

๑ ปี นับแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รู้ / ควร
ได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก

✓

จนท. ทำละเมิดบุคคลภายนอก หน่วยงาน
ชดใช้ฯ ใช้สิทธิไล่เบี้ยเจ้าหน้าที่ ๑ ปี

✓

“๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุ
แห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี
นับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี”

เจ้าหน้าที่กระทำความผิด

(1) ใช้อำนาจตามกฎหมาย ออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น การกระทำอื่น ละเลย ล่าช้า (2) นอกจาก (1)

1.กระทำความผิดบุคคลภายนอก

2.กระทำความผิดหน่วยงานของรัฐ

การปฏิบัติหน้าที่
(1) + (2)

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา 6)

การปฏิบัติหน้าที่
(1) + (2)

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา 10+ปปพ.)

ยื่นคำขอ
ค่าเสียหายต่อ
หน่วยงานฯ ม.11

ฟ้องหน่วยงานฯ
ต่อศาล (ม.5)

ประมาทเลินเล่อ
ธรรมดา

เป็นพัว
กับหน่วยงานฯ

ไม่พอใจ

พอใจ

(1) ศาล
ปกครอง

(2) ศาล
ยุติธรรม

• จงใจ หรือ
• ประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง

• ใช้สิทธิไล่เบียด หรือ
• เรียกให้ชดใช้
ค่าสินไหมทดแทน

ไม่ชดใช้

ชดใช้

ฟ้องหน่วยงานฯ
ละเมิดต่อศาล

การใช้สิทธิไล่เบียด

กฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่รับผิดชอบทางละเมิด

เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

+

และ กระทำโดยจงใจ หรือ
ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๑. ทำโดยผิดกฎหมาย

๒. จงใจหรือประมาทเลินเล่อ

๓. เกิดความเสียหาย

๔. ความเสียหาย
เป็นผลจากการกระทำนั้น

ผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้
ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

• รับผิดเพียงใด ต้องพิจารณา

๑. คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ และความเป็นธรรมแต่ละกรณี
๒. หักส่วนความผิดหรือความบกพร่องของ
 - หน่วยงานของรัฐ
 - ระบบการดำเนินงานส่วนรวม
๓. รับผิดเฉพาะส่วนของตน (ไม่ใช่หลักลูกหนี้ร่วม)

วิธีการใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน

วิธีการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าหน้าที่

- พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องคดีใช้คำสั่งใหม่ทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้คำสั่งใหม่ทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

หน่วยงานของรัฐใช้สิทธิเรียกร้องจากเจ้าหน้าที่

หน่วยงานฯ ออกคำสั่งให้เรียกให้ เจ้าหน้าที่ชำระเงิน

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้อง
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐ
ได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือใน
กรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิด
ต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐
ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐ
ที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้
เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายใน
เวลาที่กำหนด

หน่วยงานฯ ฟ้องคดีต่อศาล ขอให้ศาลสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระเงิน

มาตรา ๙ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมี
คำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด ... ของหน่วยงานทาง
ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตาม
กฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจาก
การละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือ
ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

มาตรา ๓๒ ในการพิพากษาคดี ศาลปกครองมีอำนาจ
กำหนดค่าบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ...

(๓) สั่งให้ใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรือ
งดเว้นกระทำการ โดยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขอื่น ๆ ไว้
ด้วยก็ได้

วิธีการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่

การออกคำสั่งทางปกครองตาม มาตรา ๑๒

- หน่วยงานที่ได้รับความเสียหาย
- ออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินค่าสินไหมทดแทน
- ภายในระยะเวลาที่กำหนด
- ไม่ชำระใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3)

๑. เจ้าหน้าที่ตายฟ้องเรียกเงินค่าสินไหมทดแทนจากทายาทหรือกองมรดก
๒. กรณีมีข้อจำกัดในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง (คำสั่ง ๑๒๗/๒๕๕๔ คำสั่งที่ ๑๒๘/๒๕๕๔)

เจ้าหน้าที่กระทำความผิด

(1) ใช้อำนาจตามกฎหมาย ออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น การกระทำอื่น ละเลย ล่าช้า (2) นอกจาก (1)

1. กระทำต่อบุคคลภายนอก

2. กระทำต่อหน่วยงานของรัฐ

การปฏิบัติหน้าที่
(1) + (2)

นอกรับปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา 6)

การปฏิบัติหน้าที่
(1) + (2)

นอกรับปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา 10+ปปพ.)

ยื่นคำขอ
ค่าเสียหายต่อ
หน่วยงานฯ ม.11

ฟ้องหน่วยงานฯ
ต่อศาล (ม.5)

ไม่พอใจ

พอใจ

(1) ศาล
ปกครอง

(2) ศาล
ยุติธรรม

ไม่ขัดใช้

ขัดใช้

ฟ้องหน่วยงานฯ
ละเมิดต่อศาล

การใช้สิทธิไต่เบียด
กฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ประมาทเลินเล่อ
ธรรมดา

• จงใจ หรือ
• ประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง

เป็นพัว
กับหน่วยงานฯ

• ใช้สิทธิไต่เบียด หรือ
• เรียกให้ชดใช้
ค่าสินไหมทดแทน

ออกคำสั่งทางปกครอง
เรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินฯ ม.12

(1) ฟ้อง
ศาลปกครอง

ไม่ชำระ ใช้มาตรการ
บังคับทางปกครอง

เจ้าหน้าที่ไม่พอใจ
อุทธรณ์คำสั่งฯ

วินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว
ไม่พอใจฟ้องศาลปกครอง
เพิกถอนคำวินิจฉัยได้

เจ้าหน้าที่ทำละเมิด

(1) ใช้อำนาจตามกฎหมาย ออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น การกระทำอื่น (2) ไม่ได้ใช้อำนาจตามกฎหมาย

กระทำต่อบุคคลภายนอก

การปฏิบัติหน้าที่ (1) + (2)

1. หน่วยงานของรัฐ ต้องรับผิดชอบผู้เสียหาย
2. ฟ้องหน่วยงานของรัฐได้โดยตรง ฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้
3. เจ้าหน้าที่ไม่ได้สังกัดหน่วยงานใด กค. ต้องรับผิดชอบ

1. หน่วยงาน ไล่เบี้ยให้รับผิดชอบเฉพาะกระทำโดยจงใจ/ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
2. ออกคำสั่งตามมาตรา 12 หรือฟ้องคดีต่อ ศป.
3. อายุความ 1 ปี

นอกการปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา 6)

1. เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบผู้เสียหายเป็นส่วนตัว
2. ฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรง ฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

1. เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบผู้เสียหายเพียงกระทำโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา
2. ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายโดยฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลยุติธรรม

กระทำต่อหน่วยงานของรัฐ

การปฏิบัติหน้าที่ (1) + (2)

1. หน่วยงานฯ รับผิดชอบเฉพาะกระทำโดยจงใจ/ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
2. ออกคำสั่งตามมาตรา 12 หรือฟ้องคดีต่อ ศาลปกครอง

นอกการปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา 10 ว.1 +ปพพ.420)

1. เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบแม้กระทำโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา
2. หน่วยงานฯ ใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าหน้าที่ได้โดยฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม

อายุความกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

1.กระทำต่อบุคคลภายนอก

การปฏิบัติหน้าที่
(1) + (2)

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา 6)

ยื่นคำขอค่าเสียหายต่อ
หน่วยงานฯ ม.11

ไม่พอใจ ฟ้องภายใน
90 วัน ตามมาตรา 11 +
14 พ.ร.บ. ความรับผิดทาง
ละเมิดและมาตรา 106
พ.ร.บ. จัดตั้งศาลฯ

ฟ้องหน่วยงานฯ
ต่อศาล (ม.5)

กรณีฟ้องศาลปกครอง
1 ปี ไม่เกิน 10 ปี
ตามมาตรา 51
พ.ร.บ. จัดตั้งศาลฯ

ไต่เบี่ยเจ้าหน้าที่ อายุความ 1 ปี ตามมาตรา 9

2.กระทำต่อหน่วยงานของรัฐ

การปฏิบัติหน้าที่
(1) + (2)

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่
(มาตรา 6)

2 ปี/1 ปี ตามมาตรา 10
วรรคสอง พ.ร.บ. ความ
รับผิดทางละเมิดฯ
ไม่เกิน 10 ปี และ
อายุความอายุยาวกว่า
ใช้อายุความอายุ ตาม
มาตรา 448 วรรคหนึ่ง
และวรรคสอง ปพพ.

เจ้าหน้าที่ตาย 1 ปี/10 ปี ตามมาตรา 1754 วรรคสามและสี่ อายุความสะดุดหยุดลง ตามมาตรา 193/14
มาตรา 193/15 และรับสภาพหนี้ มาตรา 193/14 (1) รับสภาพความรับผิด 2 ปี ตามมาตรา 193/35 ปพพ.

ข้อพึงระวัง ข้อสังเกต

๑. ความหมายของการกระทำละเมิด และวันทำละเมิด
๒. การทำละเมิด “ในการปฏิบัติหน้าที่” และ “ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่”
๓. ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด และการใช้สิทธิไต่เบี่ย
๔. การสอบสวนหาผู้รับผิดชอบทางละเมิด (ขั้นตอนการสอบสวน/วิธีการสอบสวน)
๕. ข้อพิจารณา “ประมาทเลินเล่อ” “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” และ “จงใจ”
๖. การกำหนดค่าสินไหมทดแทน
๗. อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิด
๘. การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าเสียหาย
 - ๑) คำสั่งทางปกครอง
 - ๒) การฟ้องคดีต่อศาล
๙. การฟ้องคดี เงื่อนไขการฟ้อง และการดำเนินคดีในศาลปกครอง
๑๐. ให้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย/การเรียกเงินที่ได้รับไปคืน
“ละเมิด” กับ “การเพิกถอนถอนคำสั่งทางปกครอง”

Q & A